

پیشنویس پیشنهادی قانون اساسی نوین ایران

ما مردم ایران، باهدف تشکیل جامعه ای بهتر و برقرارکردن آزادی، امنیت، آرامش و گسترش داد برای خودمان و آیندگان مان، این قانون اساسی را برای ایران نگاشته ایم تا حکومتی که شایسته ایرانیان باشد بر پایه آن شکل گیرد.

اصل یک

رای اکثریت مردم ایران که بازتاب خرد همگانی ایرانیان می باشد، بالاترین جایگاه را در تمام تصمیم گیری ها دارد و هیچ فرد، گروه، مذهب یا ایدیولوژی آسمانی و زمینی در هیچ شرایطی بر رای مردم برتری ندارد. مردم ایران از هر گروه آیین، نژاد و جنسیت از حقوق برابر برخوردار هستند و به یک میزان حق مشارکت مستقیم در اداره امور کشور را دارند. حق حیات، حق آزادی بیان و عقیده، حق حفظ حیثیت و حق دسترسی به دادرسی عادلانه از حقوق اساسی مردم می باشد و این حقوق را نمی توان به استناد نظر اکثریت و یا وضع قوانین از آنها سلب کرد و یا مورد تعرض قرار داد. قانونگذار حق ندارد قوانینی وضع کند که سبب برتری یک مذهب، آیین و یا اعتقاد بر دیگر اعتقادات و یا ممنوعیت پیروی از هر نوع آیین و عقیده ای باشد. همچنین آزادی احزاب، رسانه ها، سازمانهای مردم نهاد و آزادی اعتراض مسالمت آمیز مردم به رفتار حکومت از حقوق حفاظت شده مردم در این قانون می باشد. مجازاتهای خشن و غیر معمول و مجازات اعدام و همچنین شکنجه در تمامی اشکال آن و نگهداری افراد به هر بهانه ای در سلول های انفرادی ممنوع است.

اصل دو

نوع حکومت ایران جمهوری/ پادشاهی مشروطه می باشد که با رای مستقیم اکثریت مردم ایران مقرر گردیده است. حکومت ایران شامل سه رکن اساسی دولت، کنگره و دادگستری می باشد که در عین همکاری با یکدیگر، از استقلال کامل برخوردارند و اصل تفکیک ارکان حکومتی در مورد آنها برقرار است. سران هر سه رکن با رای مستقیم مردم ایران انتخاب می شوند.

اصل سه

تقسیمات کشوری بر اساس استان می باشد. کشور ایران دارای ۳۳ استان است به نام های: آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل، اصفهان، البرز، ایلام، بلوچستان، بوشهر، پرسپولیس، تهران، چهارمحال و بختیاری، خراسان رضوی، خراسان جنوبی، خراسان شمالی، خوزستان، زنجان، سمنان، سیستان، شیراز، قزوین، قم، کردستان، کرمان، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان، گیلان، لرستان، مازندران، مرکزی، هرمزگان، همدان و یزد. هر استان در چهارچوب این قانون اساسی حق دارد کنگره استانی، فرمانداری و دادگستری استانی داشته باشد اما حق برخورداری از ارتش و برقراری ارتباط با کشورهای دیگر تنها در اختیار دولت مرکزی خواهد بود.

اصل چهار

ماده یک: تنها ارگان قانونگذار کشوری در ایران کنگره قانونگذاران است که شامل مجلس نمایندگان و سنا می باشد. شرح تمام جلسات کنگره باید ثبت و ضبط شده و با رعایت اولویت حفظ امنیت ملی در اختیار مردم ایران قرار داشته باشد. محل برگزاری نشست های کنگره تنها در ساختمان کنگره قانونگذاران خواهد بود. جلسات مجلس نمایندگان و سنا با حضور نصف بعلاوه یک اعضا رسمیت می یابد. کنگره نمی تواند قوانینی وضع کند که با اصول قانون اساسی مغایرت داشته باشد. تشخیص این امر در موارد اختلاف بر عهده دیوان عالی کشور است. سمت نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست. کنگره نمی تواند اختیار قانونگذاری را به شخص یا گروهی واگذار کند.

ماده دو: مجلس نمایندگان ایران ۳۰۰ عضو دارد که هر یک از ۳۳ استان کشور به نسبت جمعیت در این مجلس دارای نماینده می باشند. این نمایندگان با رای مستقیم مردم برای مدت سه سال انتخاب می شوند. تمام افراد بالای ۱۸ سال که تابعیت ایرانی دارند می توانند انتخاب کنند و رای بدهند و تمام افراد بالای ۲۵ سال که تابعیت ایرانی دارند می توانند کاندیدای انتخابات مجلس نمایندگان باشند. انتخابات هر دوره باید پیش از پایان دوره قبل برگزار شود تا کشور در هیچ زمان بدون مجلس نمایندگان نباشد. رییس مجلس نمایندگان و اعضای مدیریت این مجلس به ترتیبی که در آیین نامه داخلی آن مشخص می گردد انتخاب خواهند شد. اگر به هر دلیل (بیماری، استعفا، فوت و یا برکناری از سمت) نماینده ای نتواند دوره خود را به پایان برساند، برای حوزه انتخابیه وی انتخابات زودهنگام به ترتیبی که در قانون مشخص می شود باید برگزار گردد، تا نماینده منتخب برای به پایان رساندن دوره نماینده پیشین برگزیده شود.

ماده سه: نمایندگان کنگره شامل مجلس نمایندگان و سنا، باید در نخستین جلسه مجلس نمایندگان به ترتیب زیر سوگند یاد کنند و متن سوگندنامه را امضا نمایند: ”من در پیشگاه مردم ایران سوگند یاد می کنم که در انجام وظایف وکالت، نگهبان قانون اساسی ایران، منافع ملی و همواره در خدمت مردم ایران باشم.“ نمایندگان در صورت تمایل می توانند با گذاشتن دست بر کتاب مقدس دین خود، تحلیف را انجام دهند. نمایندگانی که در جلسه نخست شرکت ندارند باید در اولین جلسه ای که حضور پیدا می کنند مراسم سوگند را بجای آورند.

ماده چهار: مجلس نمایندگان تنها ارگانی است که حق دارد بازخواست از رییس دولت و رییس رکن قضایی را درخواست کند. طرح بازخواست رییس دولت در صورت تصویب توسط دو سوم از کل تعداد نمایندگان و طرح بازخواست رئیس رکن قضایی در صورت تصویب سه چهارم کل نمایندگان مردم برای تصمیم گیری به سنا فرستاده خواهد شد.

ماده پنج: سنا شامل یکصد سناتور می باشد که هر یک از ۳۳ استان دارای سه سناتور هستند. تمام افراد بالای ۱۸ سال که تابعیت ایرانی دارند می توانند انتخاب کنند و رأی بدهند و تمام افراد بالای ۳۰ سال که تابعیت ایرانی دارند می توانند کاندیدای انتخابات سنا باشند. سناتورها برای یک دوره نه ساله انتخاب می شوند.

تنها در نخستین انتخابات سنا پس از تصویب این قانون اساسی، دوره خدمت منتخبین سنا که کمترین رأی را در بین سه سناتور هر استان داشته باشد، سه سال و دوره خدمت سناتوری که دومین رأی را کسب کرده باشد، شش سال خواهد بود. دوره خدمت برای منتخبین مردم که بیشترین رأی را در هر استان در نخستین انتخابات سنا به دست می‌آورند، نه سال می‌باشد. در صورتی که به هر دلیل یک سناتور نتواند دوره خود را به پایان برساند، فرماندار استان فردی را به عنوان سناتور انتصابی به سنا معرفی خواهد کرد که تا زمان برگزاری نخستین انتخابات سه سالیانه، عهده دار این سمت خواهد بود و سناتوری که در این انتخابات برگزیده شود تنها تا پایان دوره سناتور پیشین این سمت را خواهد داشت. صدمین سناتور در انتخابات سراسری کشور ایران به همراه رییس دولت به عنوان معاون وی با رأی اکثریت مردم برگزیده می‌شود. دوره خدمت صدمین سناتور تنها سه سال می‌باشد و وی ریاست سنا را به عهده خواهد داشت. رییس سنا حق رأی ندارد و تنها با انتخاب هیئت ریسه از بین سناتورهای انتخاب شده در هر دوره، اولویت بندی طرح‌ها و لوایح و ارتباط با دیگر ارکان حکومتی را مدیریت خواهد کرد.

ماده شش: تایید وزرا یا سلب اعتماد از وزرا، مدیران عالی رتبه سیاسی، اقتصادی، قضایی، امنیتی و نظامی کشور که توسط رییس دولت به کنگره پیشنهاد می‌شوند، از اختیارات سنا می‌باشد. در صورت تصویب طرح بازخواست رییس دولت و همچنین طرح بازخواست رئیس رکن قضایی در مجلس نمایندگان، سنا تنها ارگانی است که حق بازجویی و محاکمه رییس دولت و رئیس رکن قضایی را دارد. برکناری رییس دولت با رأی دو سوم و برکناری رئیس رکن قضایی با رأی سه چهارم از مجموع آراء کل سناتورها امکان پذیر خواهد بود. حکم سنا پس از این محاکمه تنها می‌تواند تبرئه و یا برکناری از سمت باشد و مجازات‌های تنبیهی برای فرد محاکمه شده و حزب و سازمانی که وی به آن تعلق داشته است از حدود اختیارات سنا خارج می‌باشد. تایید یا سلب اعتماد در موارد مذکور نیاز به رأی اکثریت پنجاه درصد افزون بر یک از کل اعضای سنا دارد.

ماده هفت: زمان، مکان و نحوه برگزاری انتخابات سنا و مجلس نمایندگان در هر استان بر عهده قانونگذاران استانی خواهد بود. این انتخابات باید زیر نظر کمیسیون ملی انتخابات برگزار شود.

ماده هشت: کمیسیون ملی انتخابات دارای هفت عضو رسمی و ۳۳ عضو ناظر می باشد. اعضای رسمی کمیسیون ملی انتخابات توسط رییس دولت برای یک دوره پنج ساله انتخاب می شوند و پس از کسب رای اعتماد از سنا می توانند کار خود را شروع کنند. هر استان یک سهمیه در شورای ناظران کمیسیون ملی انتخابات دارد که توسط استانداران برای یک دوره پنج ساله انتخاب و به کمیسیون معرفی می شوند. شیوه کار و شرح وظایف کمیسیون ملی انتخابات را قانون مشخص می کند. اعضای رسمی و ناظر در کمیسیون ملی انتخابات تنها یک دوره می توانند فعالیت کنند و این دوره قابل تمدید نمی باشد. اعضای ناظر از حق رای در این کمیسیون برخوردار نخواهند بود.

ماده نه: مذاکرات مجلس نمایندگان و سنا باید علنی باشد و گزارش کامل آن از طریق رسانه ملی برای اطلاع عموم منتشر شود و به اطلاع عموم برسد. مصوبات جلسات علنی در صورتی معتبر است که به تصویب اکثریت پنجاه درصد افزون بر یک رای مجموع نمایندگان برسد. در موارد اضطراری مرتبط با امنیت کشور، به درخواست رییس دولت یا ده نفر از نمایندگان کنگره، جلسه غیر علنی تشکیل می شود. مصوبات جلسه غیر علنی در صورتی معتبر است که به تصویب سه چهارم مجموع نمایندگان برسد. گزارش و مصوبات این جلسات غیر علنی باید پس از برطرف شدن شرایط اضطراری به تشخیص اکثریت دو سوم کل مجلس نمایندگان، برای اطلاع عموم منتشر گردد.

ماده ده: هر عضو مجلس نمایندگان و سنا در برابر تمام ملت مسئول است و حق دارد در همه مسائل داخلی و خارجی کشور اظهار نظر نماید. نمایندگان کنگره در مقام ایفای وظایف نمایندگی در اظهار نظر و رای خود در کنگره یا خارج از آن کاملاً آزادند و نمی توان آنها را به سبب نظراتی که اظهار کرده اند یا آرایی که در مقام ایفای وظایف نمایندگی خود داده اند، چه در حین نمایندگی و چه پس از آن مورد پیگرد و مجازات قرار داد.

ماده یازده: کنگره قانونگذاران حق تحقیق و تفحص در تمام امور کشور و اقدامات دولت و دادگستری را دارد.

ماده دوازده: در مسائل اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ممکن است اعمال قوه مقننه از راه همه پرسی و مراجعه مستقیم به آرا مردم صورت گیرد. مراجعه به آرا عمومی، به درخواست هیئت دولت یا نیمی از مجلس نمایندگان یا از سوی یک چهارم جمعیت کل واجدین شرایط رای دادن، باید به تصویب دو سوم مجموع مجلس نمایندگان برسد.

ماده سیزده: کنگره قانونگذاران در همه مسائل کشور در حدود مقرر در قانون اساسی می تواند قانون وضع کند. تدوین بودجه کشور و نحوه جمع آوری و مصرف مالیات، دریافت وام داخلی و خارجی، دفاع عمومی و کمک های همگانی، در محدوده اختیارات کنگره قانونگذاران ایران می باشد. لوایح دولت پس از تصویب هیئت وزیران به مجلس نمایندگان تقدیم می شود و طرحهای قانونی به پیشنهاد حداقل پانزده نفر از نمایندگان، در مجلس نمایندگان قابل طرح است. اعلام زمان رسیدگی به طرح ها و لوایح مربوط به هر یک از وزارتخانه ها و دستگاه های دولتی، قبل از بررسی و نیز حضور نمایندگانی از وزارتخانه های مربوطه جهت اظهار نظر مشورتی، در مجلس نمایندگان هنگام بررسی این طرح ها و لوایح، الزامی است که به تفصیل در قانون تعیین می گردد. طرحهای قانونی و پیشنهادهای و اصلاحاتی که نمایندگان در خصوص لوایح قانونی عنوان می کنند و به تقلیل درآمد عمومی یا افزایش هزینه های عمومی می انجامد، در صورتی قابل طرح در مجلس نمایندگان است که در آن طریق جبران کاهش درآمد یا تامین هزینه جدید نیز معلوم شده باشد. تمام طرح ها و لوایحی که به تصویب مجلس نمایندگان و سنا می رسد برای تبدیل شدن به قانون، نیاز به تایید رییس دولت دارد. مصوبات کنگره که به امضای رییس دولت برسد، به قانون تبدیل می گردد. کنگره می تواند مصوباتی را که به تایید رییس دولت نرسیده است به رای دوباره بگذارد که در صورت تصویب با رای بیش از دو سوم مجلس نمایندگان و سنا بدون نیاز به تایید رییس دولت این مصوبات به قانون تبدیل می گردد و لازم الاجرا می باشد. همچنین دولت می تواند با قید اصلاحیه های پیشنهادی برای برخی از مصوبات، آنها را پیش از تایید به کنگره بازگرداند تا اصلاحیه های مورد نظر دولت در آن مصوبات اعمال شود و در نهایت با تصویب مجدد مجلس و تایید رییس دولت این مصوبات به قانون تبدیل خواهد شد. رییس دولت ده روز از زمان وصول این مصوبات از کنگره وقت دارد تا در مورد رد، تایید و یا درخواست اصلاح تصمیم بگیرد.

ماده چهارده: عهدنامه ها، مقاوله نامه ها، قراردادهای و موافقتنامه های بین المللی باید به ترتیب به تصویب دو سوم اعضای مجلس نمایندگان و سنا برسد. گرفتن و دادن وام یا کمکهای بدون عوض داخلی و خارجی از طرف دولت، به تصویب دو سوم اعضای مجلس نمایندگان نیازمند است، که از طریق روزنامه ها و رسانه ملی باید به اطلاع عموم برسد. هر گونه تغییر در خطوط مرزی ممنوع است مگر اصلاحات جزئی با رعایت مصالح کشور به شرط این که یک طرفه نباشد و به استقلال و تمامیت ارضی کشور لطمه نزند و به تصویب چهار پنجم اعضای مجلس نمایندگان و سنا برسد.

ماده پانزده: برای مشارکت مستقیم مردم در نظارت بر حسن اجرای امور و پیشبرد سریع برنامه های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی، با توجه به مقتضیات محلی اداره امور هر استان، کنگره های استانی تشکیل می شود که اعضای آن را مردم همان استان به طور مستقیم انتخاب می کنند. شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان و حدود وظایف و اختیارات نظارتی و نحوه انتخاب و نظارت بر مجالس هر استان و سلسله مراتب آنها باید با رعایت اصول وحدت ملی و تمامیت ارضی کشور و در چهارچوب این قانون اساسی باشد. مجموعه قوانین تصویب شده توسط کنگره هر استان به هیچ عنوان نمی تواند خارج از چهارچوب قانون اساسی کشور یا مغایر با قوانین موضوعه کشوری مصوب کنگره قانونگذاران باشد. دامنه تاثیر قوانین مصوب کنگره هر استان نمی تواند خارج از محدوده جغرافیایی و حوزه قضایی آن استان باشد. همچنین کنگره های استانی حق تصویب هیچ طرح و لایحه ای که مستقیم و یا غیر مستقیم شرایط را برای جدایی یک یا چند استان و یا بخشی از استان ها از کشور ایران را فراهم می کند، ندارد و چنین اقدامی در حکم انحلال کنگره استانی مورد نظر تلقی شده و دولت مرکزی کنترل آن استان را تا برگزاری انتخابات جدید کنگره استانی به دست خواهد گرفت.

ماده شانزده: هیچیک از استان های سی و سه گانه ایران حق داشتن ارتش و یا اعلام جنگ به دیگر استان ها و کشور های خارجی را ندارند. همچنین بستن قراردادهای بین المللی و تصویب قوانین صادرات و واردات از اختیارات کنگره قانونگذاران ایران می باشد و از محدوده اختیارات کنگره های استانی خارج است. مجالس استان ها تنها با اجازه و نظارت مستقیم کنگره می توانند جهت تسهیل امور مربوط به صادرات و واردات در هر استان قوانین استانی و در چهارچوب اختیاراتی که این قانون اساسی به آنها داده است، عمل کنند.

ماده هفده: تفسیر قانون اساسی و تشخیص تعارض قوانین عادی با قانون اساسی برعهده دیوان عالی کشور است. درخواست تفسیر قانون اساسی باید توسط رییس دولت و ریاست مجلس نمایندگان و سنا برای دیوان عالی فرستاده شود.

ماده هجده: حذف، الحاق و اصلاح بخش هایی به این قانون اساسی بوسیله اکثریت چهار پنجم اعضا مجلس نمایندگان و سنا امکانپذیر می باشد. این تغییرات پس از تصویب کنگره در همه پرسى سراسرى به رای مستقیم مردم کشور گذاشته می شود و می بایست اکثریت پنجاه درصد افزون بر یک رای را کسب کند که در چنین شرایطی بخش اضافه شده، متمم قانون اساسی و لازم الاجرا خواهد بود.

اصل پنج

ماده یک: قدرت اجرایی کشور در اختیار دولت می باشد که ریاست آنرا وکیل جمهور به عهده دارد. وکیل جمهور و معاون وکیل جمهور برای مدت سه سال با رای مستقیم مردم انتخاب می شوند و انتخاب دوباره وکیل جمهور تنها برای یک دوره دیگر ممکن است. احراز پست وکیل جمهوری برای بیش از دو دوره بطور کل ممنوع است.

ماده دو: همه افراد ایرانی الاصل که تابعیت ایران را دارند، به شرطی که دست کم سی و پنج سال سن داشته باشند، می توانند کاندیدای وکیل جمهوری شوند. کاندیدهای وکیل جمهوری باید قبل از شروع انتخابات با ثبت نام از طریق کمیسیون ملی انتخابات آمادگی خود را رسماً اعلام کنند. هر کاندیدای وکیل جمهوری می تواند یک معاون که از شرایط ویژه کاندیداتوری برای وکیل جمهور شدن که در بالا قید شده است برخوردار باشد، به کمیسیون ملی انتخابات معرفی کند. نحوه برگزاری انتخابات وکیل جمهوری را قانون معین می کند. وکیل جمهور و معاون وکیل جمهور با اکثریت پنجاه درصد افزون بر یک رای شرکت کنندگان در انتخابات، برگزیده می شود. هر گاه در دور نخست هیچ یک از نامزدها چنین اکثریتی به دست نیاورد، دو هفته بعد برای بار دوم رای گرفته می شود. در دور دوم تنها دو نفر از نامزدهای وکیل جمهوری به همراه معاون کاندیدای مزبور که در دور نخست آرا بیشتری داشته اند شرکت می کنند و در این مرحله کسی که بیشترین آراء را کسب کند وکیل جمهور خواهد بود.

در صورت اعلام انصراف یکی از دو کاندیداهای وکیل جمهوری در طول زمان بین دور اول و دور دوم، کاندیدای باقی مانده در رقابت انتخاباتی به عنوان وکیل جمهور به همراه معاون وکیل جمهور معرفی می شوند. انتخاب وکیل جمهور جدید باید دو ماه پیش از پایان دوره وکیل جمهوری قبلی انجام شده باشد. کشور در هیچ زمانی دو وکیل جمهور نخواهد داشت و تا زمان برگزاری سوگند وکیل جمهور منتخب، وکیل جمهور دوره پیشین همچنان ریاست دولت را بر عهده خواهد داشت.

وکیل جمهور در مقابل کنگره قانونگذاران، اعضای سنا و در حضور پادشاه / دادبان کل به ترتیب زیر سوگند یاد می کند و سوگندنامه را امضا می نماید: ”من در مقام وکیل جمهور در پیشگاه مردم ایران سوگند یاد می کنم که در انجام وظایف وکیل جمهوری، مجری، نگهبان و مدافع قانون اساسی ایران و همواره در خدمت مردم ایران باشم.“ وکیل جمهور در صورت تمایل می تواند با گذاشتن دست بر کتاب مقدس دین خود، مراسم سوگند را به جای آورد.

ماده سه: وکیل جمهور در حدود اختیارات و وظایفی که به موجب قانون اساسی و قوانین موضوعه به عهده دارد در برابر مردم و کنگره قانونگذاران مسئول است. وکیل جمهور موظف است مصوبات کنگره قانونگذاران یا نتیجه همه پرسى را پس از طی مراحل قانونی و ابلاغ به وی امضا کند و برای اجرا در اختیار مسئولان بگذارد. معاون وکیل جمهور که به همراه وی با رای مستقیم مردم انتخاب می شود، ریاست سنا را بر عهده دارد و در صورتی که به هر دلیل (بیماری، استعفا، فوت و یا برکناری) وکیل جمهور موفق به اتمام دوره سه ساله خود نشود، معاون وکیل جمهور پس از به جا آوردن سوگند وکیل جمهوری، این مسولیت را بر دوش می گیرد. اگر به هر دلیل معاون وکیل جمهور قادر به ادامه خدمت نباشد، رئیس مجلس نمایندگان عهده دار مسولیت های وی خواهد بود. وکیل جمهور برای انجام وظایف قانونی خود، هیئت وزیران را انتخاب و برای کسب رای اعتماد به سنا معرفی می کند. همه وزرا پیش از شروع کار، می بایست از سنا رای اعتماد بگیرند.

ماده چهارم: وکیل جمهور مسئولیت امور خارجه و ارتباط با دیگر کشور ها و سازمان های بین المللی را به عنوان نماینده رسمی مردم ایران بر عهده دارد. مسولیت برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور نیز بر عهده وکیل جمهور می باشد و می تواند اداره آنها را به عهده دیگری بگذارد. امضای پیمانهای مربوط به اتحادیه های بین المللی، عهدنامه ها، مقاوله نامه ها، موافقتنامه ها و قراردادهای دولت ایران و هریک وزارتخانه ها و سازمان های تابعه یا وابسته به دولت، با سایر دولتها یا بخش خصوصی خارجی پس از تصویب کنگره قانونگذاران با وکیل جمهور یا نماینده قانونی وی می باشد. وکیل جمهور می تواند در موارد خاص، بر حسب ضرورت با تصویب هیئت وزیران نماینده یا نمایندگان ویژه با اختیارات مشخص تعیین نماید. در این موارد تصمیمات نماینده یا نمایندگان مذکور در حکم تصمیمات رییس جمهور و هیئت وزیران خواهد بود. سفیران به پیشنهاد وزیر امور خارجه و تصویب وکیل جمهور تعیین می شوند. وکیل جمهور استوارنامه سفیران را امضا می کند و استوارنامه سفیران کشورهای دیگر را می پذیرد. علاوه بر وظایفی که به موجب اصول این قانون و قوانین عادی بر عهده وکیل جمهور قرار می گیرد، فرماندهی کل نیروهای مسلح، اعلان جنگ و صلح با تصویب کنگره قانونگذاران، نصب و عزل رئیس ستاد مشترک نیروهای مسلح و فرماندهان عالی نیروهای نظامی و انتظامی با تصویب کنگره قانونگذاران و قبول استعفاى آنان با اطلاع این کنگره، عفو یا تخفیف مجازات محکومین پس از پیشنهاد ریاست رکن دادگستری و اعطای نشانهای دولتی، از دیگر وظایف اصلی وکیل جمهور است و نمی توان آنها را به فرد دیگری بسپارد.

وکیل جمهور می تواند برای وزارتخانه هایی که وزیر ندارند حداکثر برای مدت سه ماه سرپرست تعیین نماید. هر یک از وزیران مسئول وظایف خاص خویش در برابر وکیل جمهور و کنگره است و در اموری که به تصویب هیئت وزیران می رسد مسئول اعمال دیگران نیز هست.

ماده پنجم: وکیل جمهور، معاون وی، وزیران و کارمندان دولت نمی توانند بیش از یک شغل دولتی داشته باشند و داشتن هر نوع شغل دیگر در موسساتی که تمام یا قسمتی از سرمایه آن متعلق به دولت یا نهادها و موسسات عمومی است و نمایندگی کنگره و وکالت دادگستری و مشاوره حقوقی و نیز ریاست و مدیریت عامل یا عضویت در هیئت مدیره انواع مختلف شرکتهای دولتی و خصوصی برای آنان ممنوع است. سمتهای آموزشی در دانشگاهها و موسسات تحقیقاتی از این حکم مستثنی است.

داشتن سمت مدیریت عامل یا عضویت در هیئت مدیره یا مشاوره یا هر ترکیبی از اینها بطور همزمان در دو یا چند شرکت، موسسه یا نهاد دولتی یا وابسته به دولت یا شرکت ها، موسسات و نهادهای عمومی که شمول آنها مستلزم ذکر نام است ممنوع است. رسیدگی به اتهام وکیل جمهور، معاون وی و وزیران، در مورد جرائم خارج از حیطه اختیارات و وظایف آنها در دادگاههای عمومی دادگستری و با اطلاع کنگره قانونگذاران انجام می شود. دارایی وکیل جمهور، معاون وکیل جمهور، وزیران و همسر و فرزندان آنان قبل و بعد از خدمت، توسط کنگره قانونگذاران بررسی می شود که بر خلاف حق، افزایش نیافته باشد.

اصل شش

ماده یک: رکن دادگستری به منظور گسترش عدل و داد تاسیس شده است که شامل دیوان عالی کشور، دادگاه ها و دادستانی ها می باشد. رسیدگی و صدور حکم در مورد تعديات و تظلمات و شکایات، حل و فصل دعاوی، پیشگیری، کشف جرم و تعقیب بزهکاران با رعایت اصول حقوقی برائت، عطف به ماسبق نشدن قوانین، قانونی بودن جرم و مجازات، تناسب جرم و مجازات و علنی بودن دادرسی و همچنین نظارت بر حسن اجرای قوانین، نظارت بر اقدامات دولت و کنگره قانونگذاران و تهیه لوایح قضایی و ارائه آن به کنگره قانونگذاران بر عهده این رکن می باشد.

ماده دو: ریاست رکن دادگستری بر عهده دادبان / پادشاه است که با رای مستقیم مردم و برای مدت دوازده سال انتخاب می شود. کاندیداتوری مجدد وی برای یک دوره دیگر از رای گیری بلامانع است. رئیس رکن قضایی عهده دار وظایف ذیل است: ایجاد تشکیلات و سازمان های مورد نیاز امور قضایی، اداری و اجرایی رکن دادگستری، تهیه و تنظیم لوایح قضایی و تقدیم آن به کنگره قانونگذاران، تهیه و تنظیم بودجه دادگستری و ارائه آن به مجلس نمایندگان، معرفی و پیشنهاد دادستان کل کشور به وکیل جمهور و سنا جهت کسب رای اعتماد، عزل و نصب روسای دادگستریهای کشور و قضات مطابق با قوانین موضوعه. اگر به هر دلیلی (بیماری، استعفا، فوت و یا برکناری از سمت) ریاست رکن دادگستری امکان ادامه کار را نداشته باشد، انتخابات برای تعیین رئیس رکن قضایی با رای مستقیم مردم برگزار خواهد شد.

نظارت بر حسن اجرای قوانین، نظارت بر اقدامات دولت و کنگره قانونگذاران، انتخاب دادستان کل کشور و معرفی وی به وکیل جمهور و سنا جهت کسب رای اعتماد از وظایف ریاست رکن دادگستری می باشد.

ماده سه: دادستان کل کشور پس از انتخاب از طرف ریاست رکن دادگستری، به وکیل جمهور جهت تایید معرفی می شود. وی پس از تایید وکیل جمهور باید رای اعتماد سنا را کسب کند. اگر در مدت سه ماه پس از شروع دوره سه ساله وکیل جمهور، روسای دو رکن دادگستری و دولت نتوانند در انتخاب دادستان کل توافق کنند، وکیل جمهور می تواند گزینه مورد نظر خود برای دادستانی کل کشور را به سنا جهت کسب رای اعتماد معرفی کند. وظایف دادستان کل کشور انتخاب دادستان های استانی و پیگیری پرونده های قضایی با همکاری نیروی پلیس می باشد. بازخواست دادستان کل کشور در حیطه اختیارات سنا می باشد و برکناری وی به اکثریت پنجاه درصد افزون بر یک رای کل اعضای سنا نیاز دارد.

ماده چهار: دیوان عالی کشور، عالی ترین مرجع قضایی کشور و دادگاه عالی استیناف می باشد که نظارت بر اجرای صحیح قوانین در دادگاهها و ایجاد وحدت رویه قضایی و انطباق قوانین موضوعه و احکام دادگاهها با قانون اساسی به آن محول می شود. دیوان عالی کشور متشکل از سی و سه عضو است که هر استان یک سهمیه به عنوان قاضی ارشد استان خود برای یک دوره نامحدود از خدمت دارد که توسط فرماندار استان برگزیده و برای کسب رای اعتماد به سنا معرفی می شود. اگر به هر دلیلی (بیماری، استعفا، فوت و یا برکناری از سمت) هر یک از قضات دیوان عالی کشور امکان ادامه کار را نداشته باشد، به همان ترتیب انتخاب قاضی ارشد استانی جانشین وی برگزیده می شود. قضات دیوان عالی کشور از میان خود یک نفر را به عنوان رئیس دیوان عالی کشور انتخاب میکنند. حق درخواست استیضاح (بازخواست) از قضات دیوان عالی کشور، بر عهده مجلس نمایندگان است که در صورت تصویب چهار پنجم کل نمایندگان مردم به سنا برای تصمیم گیری فرستاده خواهد شد و سنا با اکثریت پنجاه درصد افزون بر یک آرای کل اعضای سنا رای به برکناری قاضی مربوطه خواهد داد.

ماده پنج: تقسیمات دادگاههای عالی و بدوی و حوزه قضایی آنان توسط قوانین آیین دادرسی کشور تعیین می گردد. دادگاه ها به ریاست قضات تشکیل می شوند. قضات از بین حقوقدانان، بر پایه ی قوانین موضوعه کشوری انتخاب می شوند. قاضی را نمی توان از مقامی که شاغل آن است بدون دادرسی و ثبوت بزه یا تخلفی که باعث برکناری می شود به طور موقت یا دائم برکنار کرد یا بدون رضای او محل خدمت یا سمتش را تغییر داد.

ماده شش: افراد را نباید برای ارتکاب یک جرم دوبار محاکمه و مجازات کرد. دادرسی ها باید علنی انجام شود، مگر به حکم قانون. احکام دادگاه ها باید مستدل و مستند به مواد قانون و اصولی باشد که بر اساس آن حکم صادر شده است و متون مذهبی، فلسفی و ایدئولوژیک نمی توانند منبع صدور احکام دادگستری باشند.

ماده هفت: آزادی های فردی و حریم خصوصی شهروندان از هرگونه تعرض و تفتیش مصون می باشد. همچنین توقیف و مصادره اموال بدون حکم قضایی ممنوع است. پلیس بایستی موارد اتهامی را در جرایم غیر مشهود مستند به اوراق قضایی، بهنگام بازداشت افراد اعلام کند و به متهم یادآور شود که حق سکوت در برابر پلیس تا حضور وکیل را دارد. در موارد جرایم مشهود به حکم قضایی برای بازداشت نیاز نیست ولی حق سکوت در برابر پلیس تا حضور وکیل باید به وی یادآوری شود. حق محاکمه سریع برای متهم باید محترم شمرده شود. در مواردی که قانون مشخص می کند، حضور هیئت منصفه الزامی می باشد.

اصل هفت

رسانه ها آزاد هستند تا در چهارچوب قوانین فعالیت کنند. هیچیک از ارکان سه گانه حکومت حق ندارند با اختصاص بودجه برای رسانه ها از آنها به عنوان ابزاری برای توجیه قدرت استفاده کنند. رسانه هایی که از بودجه دولتی استفاده می کنند، باید تنها پوشش دهنده اخبار مربوط به اقدامات دولت، نمایندگان کنگره و سازمان های حکومتی باشد تا همه مردم به راحتی به شرح مذاکرات دولت و کنگره دسترسی داشته باشند. هر نوع تبلیغ به نفع و یا علیه یک فرد یا سازمان حقیقی و یا حقوقی در رسانه هایی که از بودجه های دولتی بهره مند هستند، ممنوع می باشد و پیگرد قضایی دارد.